

En els inicis de Catalunya

El present escrit està molt basat en el llibre "*El Dret Públic Català. Les Institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*" escrit per Víctor Ferro i Pomà (Vic, 1999). Les pàgines referenciades d'aquest llibre són entre claudàtors.

En 870, Guifré el Pilós, primer comte independent de Barcelona, assumí la sobirania del comtat d'Urgell i del comtat de Cerdanya, i inicià el repoblament del centre de Catalunya.

En 970, Borrell II, comte de Barcelona, i Ató, bisbe de Vic, obtingué de Joan XIII, papa de Roma, la independència de les diòcesis catalanes respecte a l'arxidiòcesi de Narbona.

En 985, Barcelona tenia uns 1.500 habitants i uns 100.000 metres quadrats rodejats de muralles; el sarraí Abu Amir Muhammad Ibn Abi Amir, dit al-Mansur (és a dir, el Victoriós), sabent que el comtat de Barcelona estava deslligat del reialme franc, en una falconada saquejà i incendià Barcelona, i prengué captius per obtenir rescats, deixant devastat el comtat de Barcelona.

En 988, Borrell II refusà el jurament de fidelitat a Hug Capet, nou rei dels francs, en veure que aquest li negava protecció. La independència respecte als reis francs quedà refermada amb els contactes directes amb prínceps estrangers, cristians i musulmans, i sobretot amb el Papat, iniciats al segle X [p. 21].

En 992, a la fi del temps de Borrell II, la frontera catalana de la reconquesta no era ja al riu Llobregat, sinó que el poble agregat de Montagut i el poble agregat de Valldossera (ambdós del municipi de Querol, comarca de l'Alt Camp) quedaren dins dels límits catalans.

En 1027, fen temps de Berenguer Ramon I, fou celebrada la primera assemblea de Pau i Treva del Senyor al prat de Toluges (en francès, *Toulanges*), comtat de Rosselló, sota la presidència d'Oliba, abat de Santa Maria de Ripoll i de Sant Miquel de Cuixà (era fill d'Oliba Cabreta, comte de Cerdanya i comte de Besalú, Berga i Ripoll) [p. 73]. Les assemblees de Pau i Treva són els antecedents de les Corts Generals.

El 1068 és la data tradicional en que Ramon Berenguer I el Vell i Almodis, la seva muller, promulgaren el primer nucli dels "*Usatges de Barcelona*" (recull de normes consuetudinàries) on ells s'atribueixen, sense explicacions, la potestat d'innovar en matèria legislativa que la llei goda, encara vigent, reservava expressament al rei [p. 21-22, 295].

En 1082 morí Ramon Berenguer II el Cap d'Estopes i fou enterrat en un sepulcre de pedra de la catedral de Girona. La figura adjunta mostra el seu escut amb barres.

Al voltant de 1117, en temps de Ramon Berenguer III el Gran, s'escriví el document més antic que conté els noms *Catalania, catalanenses, catalanicus* i *dux catalanensis*; és "*Liber Maiolichinus de Gestis Pisanorum Illustribus*", poema en llatí medieval que narra l'expedició gent de Pisa contra els musulmans d'Eivissa i Mallorca entre 1114 i 1115.

En 1137, el rei d'Aragó Ramiro II el Monjo feu donació del regne d'Aragó a Ramon Berenguer IV el Sant, comte de Barcelona i pactà que aquest es casaria amb Petronila (el que es complí en 1150); es pactà que Ramiro II mantindria el títol de rei d'Aragó i que Ramon Berenguer IV seria Príncep i Dominador del regne d'Aragó i exerciria poder de rei.

En 1173, Alfons I el Cast féu la compilació escrita més antiga dels "*Usatges de Barcelona*".

En 1173, a Fontdaldara, Alfons I el Cast manà observar la Pau i Treva allí establida amb "*consell... tractament e delliberatió*" de l'arquebisbe de Tarragona i llegat apostòlic, els altres bisbes i "*tots los magnats e barons de la mia terra*" [p.188].

De 1176 és la primera menció escrita trobada del nom llatí *Cathalonia* que vol dir "*Catalunya*". Era en temps d'Alfons I el Cast.

Entre finals del segle XII i principis del segle XIII, en temps d'Alfons I el Cast, s'escriviren les "*Homilies d'Organyà*", uns dels documents literaris més antics escrits en llengua catalana.

En 1202, bisbes i magnats feren la constitució de Pau i Treva "*en la cèlebre Cort de Cervera*" en temps Pere I el Catòlic [p.188].

En 1212, en temps de Pere I el Catòlic, la batalla de les Navas de Tolosa fou l'inici de l'hegemonia cristiana a la península Ibèrica.

En 1214, en una reunió celebrada a Lleida, s'aplegaren catalans i aragonesos per jurar fidelitat a Jaume I; però no compta com a Cort General, tant per l'objecte limitat i el caràcter comú de la reunió, com perquè no és clar que els prohoms de ciutats i viles que hi assistiren fossin autèntics representants de llurs comunitats [p. 186]. Eren l'arquebisbe, bisbes, abats, homes rics i prohoms de cada ciutat amb autorització dels altres conciutadans per fer el jurament (apartat 11 de la "*Crònica o llibre dels fets*" de Jaume I el Conqueridor).

En 1218 se celebrà la primera Cort General a Catalunya, en temps de Jaume I el Conqueridor; incloïa la representació de les ciutats i viles [p. 186].

En 1225, la constitució de Pau i Treva de Tortosa, de Jaume I el Conqueridor, no sols atengué a "*la reformatió de Pau e Treva*", sinó que féu també per "*l'estament de la terra en mills [millor] reformar*" [p.188].

En 1228, en temps de Jaume I el Conqueridor, les constitucions 8 a 14 de la Cort General feren la reglamentació definitiva de les assemblees de Pau i Treva [121].

En 1234, en temps de Jaume I el Conqueridor, la constitució [disposició] 11 de la Cort General manà que les lletres, privilegis o cartes no podrien ésser revocades sense coneixença de causa en perjudici d'altre [p. 339].

En 1235, en temps de Jaume i el Conqueridor, la constitució de Pau i Treva es féu ja "*en la General Cort*" [p. 188].

En 1251, en temps de Jaume I el Conqueridor, la constitució [disposició] 3 de la Cort General establí la jerarquia de les normes amb l'usatge "*Judieum curial*" [p.316].

En 1258, en temps de Jaume I el Conqueridor, mitjançant el tractat de Corbeil, el rei de França renuncià expressament a qualsevol reivindicació de la sobirania sobre Catalunya [p.22].

En 1282, a les corts aragoneses, Pere II el Gran disposà que l'anomenat Justícia d'Aragó jutgés tots els plets del regne d'Aragó, com a jurisdicció distinta de la de la resta de territoris.

Abans de 1283, apareixen a Barcelona els còsols; el "*Llibre del Consolat de Mar*" és la compilació de dret marítim elaborada a Barcelona que fou acceptada com a dret positiu en tota la Mediterrània i traduïda a diverses llengües [p.176].

En 1283, la Cort, celebrada per Pere II el Gran a Barcelona digué: "*Una vegada lo any, en aquell temps que mills [millor] nos serà vist expedient, nos e los successors nostres celebrem dins Cathalunya General Cort als cathalans, en la qual, ab nostres prelats, religiosos, barons, cavallers, ciutadans e hòmens de viles, tractem del bon testament e reformatió de la terra; la qual Cort fer ne celebrar no siam tenguts, si per alguna justa rahó serem empatxats [impedits].*" i donà atribució als Braços del poder legislador i la definitiva institucionalització de les corts, la consagració legal de les llibertats municipals i la confirmació de la posició excepcional de la ciutat de Barcelona. Així s'inaugurà una nova època caracteritzada per la consolidació de

l'autoritat reial sobre els barons i la incorporació de nous sectors a l'estructura institucional de l'Estat nascut del feudalisme [p. 9, 189].

En 1285, Roger de Llúria, almirall sicilià al servei del rei Pere II el Gran, digué al comte de Foix, enviat del rei de França Felip III l'Ardit: *"Ne encara no solament galera ni lleny, mas no creu que nengun peix se gos alçar sobre mar si no porta un escut ab senyal del rei d'Aragó en la coa per mostrar guiatge d'aquell senyor rei d'Aragó."*

En 1287, en temps d'Alfons II el Franc, la Cort General de Barcelona donà atribució als Braços del poder legislatiu, i la definitiva institucionalització de les corts una vegada cada any, consagrant legalment les llibertats municipals i la confirmació de la posició excepcional de la ciutat de Barcelona. Així s'inicià una nova època caracteritzada per la consolidació de l'autoritat reial sobre els barons i la incorporació de nous sectors a l'estructura institucional de l'Estat nascut del feudalisme [p. 9].

En 1385, en temps de Pere III el Cerimoniós, l'Imperi Català incloïa els regnes d'Aragó, de València (incloïa una part de l'antic regne de Múrcia), de Mallorca, de Sicília (incloïa les illes de Malta i Gerba), de Sardenya, els comtats de Barcelona, de Rosselló (inclòs Rosselló), de Conflent, de Cerdanya i el ducats d'Atenes i Neopàtria. El regne de Nàpols no s'inclougué fins 1442.

Fins al segle XV, no s'acabà de fer imprescindible, per costum, a Anglaterra, la intervenció del Parlament en la legislació, intervenció que es basava de fet, en el condicionament de la tributació, a la satisfacció de greuges i peticions; i no fou legalment reconeguda fins 1689 (*"Bill of rights"*) [p. 192].

Per altra banda, l'anglès Simon J. Payling afirma en: www.historyofparliament.org

"From the 1260s, no general tax was levied without the consent of the representatives of local communities specifically summoned for the purpose of giving their consent." És a dir: Des dels anys 1260, cap impost general fou recaptat

sense el consentiment dels representants de les comunitats locals específicament convocades amb el propòsit de donar llur consentiment.

"The Crown's increasing need for money meant it was a short step to the Commons becoming an indispensable part of Parliament. After 1325 no Parliament met without their presence." És a dir: La necessitat creixent de diners per part de la Corona significà que hi hagué un pas petit perquè els Comuns esdevinguessin una part indispensable del Parlament. Després de 1325, cap Parlament es reuní sense la seva presència.

Marcel Mañé i Pascual